

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Appendix De S. Bonifacio Et Sociis MM. Forte Thebæis Apud Treviros.
Sylloge. Sanctorum Martyrum memoria sacra, cultus, et reliquiarum
translationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

A lus illuc convenissent, et consuetudinarias ibi laudes Domino dixissent, adducta est in medium mulier ista, testis beneficiorum ibi divinitus sibi collatorum, pro quibus beneficiis Dei turba multa, quæ ad diem festum, ut dictum est, convenerat, speciales Deo laudes et gratiarum actiones communiter reddebat.

item puer
mutus et bra-
chio male
affectus,
k

29 Postea quinto Kalendas Maii k, qua die juxta indictum Ekberti Archiepiscopi plurimæ circa manentium villarum turbæ cum crucibus Treviros solent venire, et monasteria illius civitatis omnia circuire, delatus est a parentibus puer quidam parvus in monasterium sæpe prædicti patris Paulini, quod amodo Sanctorum quoque Martyrum non immerito potest vocari: perdiderat autem puer idem et usum loquendi, et brachii dextri aliquatenus movendi. Cum ergo, in criptam sanctorum Martyrum deductus, sarcofaga ipsorum deosculatus fuisset, cepit parentes desuetis diu propter linguæ vinculum verbis compellare; et quia usum brachii quoque movendi receperit, levata ex aliquo sarcofago candela, non distulit monstrare. Erat vero eadem hora Domnus Archiepiscopus cum omnibus loci illius Canonicorum congregationibus in eodem monasterio orationis deditus officio. In cujus præsentiam puer ille delatus, sanitatem recepisse ad ipsius episcopi interrogationem est probatus l.

B 50 Deinde, non multo temporis interjecto spatio apportatur illic quædam puella, quæ, dum in aliquo tempore operi vacaret textrino, ita subito percussa est morbo paralitico, ut nec brachia, nec crura, in statu continere posset proprio: hanc itaque mirabili motu membrorum palpitantem juxta

paralytica,
l

Sanctorum sarcofagum vidimus locari m: ubi dum, matre caput illius in gremio suo retinente, patre vero brachia et crura illius vix comprimente, parumper obdormisset, factum est per Dei miserationem, et Sanctorum, ad quorum memoriam jacuit, intercessionem, ut post paululum evigilans de somno, toto corpore surgeret sano, et basibus pedum, nervisque brachiorum statu reparatis nativo, recederet inde, pro restitutione salutis suæ Deum laudando.

m

cæcus,

51 Huic miraculo illud successit in ordine proximo, quod quidam rusticus de villa, quæ dicitur sanctæ Aldegundis n, oriundus, cui visus oculorum omnino defecerat, cum suo presbytero o, civiumque suorum numero non modico, eodem deductus est. Presbyter vero idem, assumptis secum duobus in loco illo fratribus, deduxit cæcum illum in locum, Sanctorum corporibus consecratum, ubique eum fecit unum denarium, censu annuali Sanctis illis persolvendum, super unum vadiare p sarcofagum: deposito itaque ad præsentem ibi uno denario, dum aliis recedentibus, ipse in lacrymis et orationibus aliquamdiu inibi moraretur, sequæ, si illuminatus foret, deinceps correctiorem vitam ducturum, alicui ex illo loco Priori, sibi de salute animæ colloquenti, profiteretur; cepit inter colloquendum dicere: videor quasi per pannum videre, deinde paulatim in visu melioratus, recessit inde sequenti die pleniter illuminatus.

n

o

C

p

et æger sa-
nantur.
q

52 Deinde alius quidam villanus de villa, quæ vulgo Inda g vocatur, cum ex diuturna infirmitate totum corpus ita inflatum haberet, ut nec ipse, nec aliquis eum ita moribundum conspiciens aliquamdiu eum supervicturum putaret, audita miraculorum fama, quæ de istorum memoria Sanctorum longe lateque processerat, se eodem deduci exoptabat: quo perveniens; cum, facta ibi peccatorum penititudine, et de vitæ rectitudine voto, ad propria se recepisset, utcumque factum est, ut in paucissimorum spacio dierum subsidente totius cutis tumore, ab omni etiam liberatus sit corporis languore r.

r

ANNOTATA.

a *Miracula nonnulla, quæ silentio hic præterit anonymus, dedi § 10 a num. 142.*

b *Galliæ provincia, olim Aquitaine, nunc, corrupto nomine, Guienne Gallis dicta.*

AUCTORE
ANONYMO.

c *Similia Acta Sanctorum legentibus passim occurrunt.*

d *Quid sibi volunt verba hæc: Fossam illam, ne dicam criptam, quæ nondum ibi fuerat? non inveniuntur in Ms. nostro: itaque pro inepte intrusis habeo.*

e *Addit Ms. nostrum; seu osculando.*

f *Non est præsumendum, quod scriptor rursus efronti calamo scripsisset falsum miraculum, tamquam factum in conspectu ipsiusmet archiepiscopi Udonis. Honthemius.*

g *Incidit anno 1072 Pascha in diem octavam Aprilis; atque adeo dies Palmarum in Calendas Aprilis.*

h *Hoc tertium quoque miraculum, in conspectu multitudinis contingens fidem meretur suam. Honthemius.*

i *Desiit ista pridem: solebant olim ecclesiæ Gallicanæ in die Palmarum occurrere cum clero et populo in aliqua basilica suburbicaria, et inde procedere ad cathedralem, ad significandum Bethphage, de quo Jesus solemniter intravit Solyman, de quo Grancolas Comment. Hist. in Brev. Romanum lib. II. cap. 55. Hodie totus clerus, etiam canonici S. Paulini, congregatur in metropolitana, E absque ista processione suburbicaria. Idem.*

k *Legendum putat Honthemius VII Kal. Maii. Vide tamen dicta num. 140.*

l *Iterata patratio miraculi, præsentem archiepiscopo, confirmat veritatem, inquit Honthemius, addens, omnia hæc miracula in ipsa S. Paulini cripta contigisse.*

m *Hinc iterum scriptoris ætatem colligere est.*

n *Si hodieque existat, nec nomen mutavit, mihi equidem ignota est.*

o *Id est, parochia.*

p *Ad censum annuum obligare.*

q *Nihilo mihi notior villa istæc, quam S. Aldegundis, nisi sit Inda, cujus Annales Fuldenses ad annum 881 (lege 882) meminerunt, et una cum Prumiensi, Stabulensi et Malmundariensi monasteriis a Normannis vastatam scribitur.*

r *Sequitur in Ms. nostro hæc clausula: Benedictus sit igitur Deus, qui in Sanctis suis semper est gloriosus et mirabilis, cui est honor et gloria in secula seculorum. Amen.*

APPENDIX

DE S. BONIFACIO ET SOCIIS MM. FORTE THEBÆIS

APUD TREVIROS.

F

J. B.

SYLLOGE.

Sanctorum Martyrum memoria sacra, cultus, et reliquiarum translationes.

Sanctum Bonifacium, alterum forte Thebææ legionis ducem, cum Sociis, quanquam Treviris eodem, quo S. Tyrus, die martyrium subierit, huc ea de causa rejecti, tum quod Martyrum Trevirensium Passio de illo non agat, tum quod ipsi sere propria sint, quæ de illo porro dicentur. Vix quidem notus ille fuisset, nisi Mediani ejus reliquæ, ut infra dicitur, fuissent aliquando repertæ, ejusque memoriam auctor libelli de Successoribus S. Hildulphi, qui sub initium sæculi XI floruit, posteritati conservasset. Paucis adeo martyrologis cognitum fuisse, mirum videri nemini debet: meminit tamen illius ad diem 4 Octobris Lubeco-Coloniensis Usuardi editio his verbis: Apud Trevirim natale sanctorum martyrum Tyrus, ducis sacratissimæ legionis trecentorum Thebæorum, et sancti Bonifacii. Meminit et Martyrologium Medianense antiquum, a Ruyrio visum: IX Calend. Octobris; Medii monasterii, Repositio corporis

SUB
DIOCLETIANO
ET
MAXIMIANO.
S. Martyris in
sacris Fastis
memoria

AUCTORE
J. B.

corporis beati martyris Bonifacii in Thebæa legione apud Trevirim cum Sociis suis martyrisati, sub Maximiano cæsare. Et Luxoviense: In Mediano monasterio: sancti Bonifacii martyris. Hinc Sancti in Mediano monasterio cultum deduces, de quo Belhommeus, Medianensis abbas, in Annotatis ad cap. 1 citati libelli scribit: Illiusque memoria magna cum veneratione semper retenta et conservata est in Mediano monasterio, in quo festum illius solemniter celebratur singulo quoque anno, die xxii Septembris. Eundem cultum arguunt peractæ ibidem sacri corporis translationes, de quibus infra. Adde Grevenum num. 5 Commentarii ad Acta SS. Tyrsi et Sociorum adductum.

et Passio

2 Quod vero ad Passionem ejus attinet, omnia fere habet cum S. Tyrso communia, locum, annum et diem Passionis, à nempe Octobris; eundem denique persecutorem, Rictium Varum: hoc tamen a S. Tyrso discrepat, quod hic juxta locum, ubi modo San-Pauliniana basilica visitur, Bonifacius vero prope pontem Mosellæ occisus sepultusque perhibetur. Audi Broverum ad annum 286 num. 73: Quid multa? hic (Rictius Varus, Maximiani præfectus) simul ac Trevirim venit, mox occupato urbis locum frequentissimo, quem hodie relictum in suburbana, veteres libri Campum Martium celebrant, idolomania gentium sedem, istuc advocata concione, peregrinum Militem accersiri jubet: is haud cunctanter obsecutus, cum prodiisset: solemnis quaestio; equid ad sacrificandum Diis Romanis animi habeat, et num ad Christianum nomen insectandum, et ipsi sint parati? Cui cum Tyrso dux, istoc tam nefando sacrilegio et tanta in Deum, optimum parentem, contumelia respondisset, mortem sibi suisque jucundior fore, Varus, ut Christiano nomini jam dudum infensus, sternere confestim jubet non repugnantes, ac ferro scævire in Thebæorum viscera præferocem satellitem.

desumpta ex
libro de Successoribus
S. Hildulphi;

5 Nec mora: discurritur ad imperium tyranni, gaudetque cædibus innoxiorum satellites. Imbutis autem jam sanguine plurimo dextris, ad extremum interfectorum abjecta cadavera. Et Tyrsi quidem sacri cespites, longe posterius a Felice, Trevirorum episcopo, eum in locum exaggerati, quo loco ante mœnia hodie visitur, religione, quam opere magis verenda, Pauliniana basilica. At Bonifacius cum Martyribus cohortis suæ trecentis, propter pontem, qui coloniam olim, interfluente Mosella jungebat, obscura, præ metu, sede locatus. Prætulit autem Brovero auctor libelli de S. Hildulphi Successoribus in Vosago cap. 1, ubi hic eadem de S. Bonifacio narrat. Porro quo hic fonte hauserit, quæ ex illo de S. Bonifacio Broverus mox citatus deprompsit, difficile dictu est. Num ex monasterii Medianensis traditio? Verum id ipse libelli auctor convellere videtur; scribit enim paulo post, Bonifacium, cum ejus corpus, adulto jam sæculo x, Mediani inventum est, mortalium memoriae funditus fuisse subtractum; nisi id de loco dumtaxat, quo illius corpus jacebat, intelligendum sit. Num ex antiquissima et fustiore S. Hildulphi Vita, primum deperdita, et dein sub annum 964 reperta et in compendium redacta, ut in Commentario ad Acta S. Hildulphi § 1 Belhommeus scribit? Vidisse quidem illam potuit, spectata ætate; sed num reipsa viderit, scrupulum injiciunt, quæ de ea apud Belhommeum Historiæ Mediani monasterii parte 5, pag. 251 Bajonus scribit: Post temporum autem multos cursus de-
cursos, rursus reperitur (prolixus S. Hildulphi Vitæ codex) sed quia pro suæ quantitatis magnitudine legentibus tedium afferebat, adhibitis scholasticis, brevitur. Sed ob fratrum negligentiam rursus a Medio cænobio factione quorundam elabatur. Num denique Trevirensis consuluit? at illi, Martyres suos Thebæos, ineunte sæculo xi, omnino sorte ignorabant.

qui S. Martyris reliquias in ecclesiam S. Maximini Treviris

4 Porro libelli auctor, posteaquam S. Bonifacii Sociorumque martyrum recensuit, ita progreditur: Qui vilibus mandati bustis a Christianorum populis (rectius dixisset a Christianis) rabiem pertime-

scentibus gentilitatis, post plurimorum curricula D annorum honeste reconditi, jacent in quadam basilicæ sancti Maximini cryptella. Et hoc peractum beati patroni nostri Hildulphi vigilantia. Contigit id verosimiliter eodem tempore, quo S. Maximini reliquias S. Hildulphus transtulit: unde utrorumque translationem Broverus conjunxit ad annum 738 num. 460 ita scribens: Convocatis igitur e propinquo episcopis, Clemente atque Cudberto, remature cum iis deliberata, statuit tandem, ex oratorio veteri in alium transferre locum sacra D. Maximini ossa, marmor ac cupressinæ tumbæ inclusa. Interea pone D. Hilarii cellam, aedem, S. Joannis Euangelistæ nomini sacram, pontifex a fundamentis novam maximis impensis exsuscitat; huc, simul maturum fuit, celebri pompa cum D. Maximini, tum trecentorum Martyrum Thebææ legionis, quæ Bonifacius olim dux militiæ fuerat, venerandas reliquias infert, atque eas sepultura cum Agri-
tio, Nicetioque communi afficit.

3 Sub annum igitur 738 hæc contigisse, Broverus existimavit: at alii, jam præfecto sæculo vii S. Maximini, atque adeo Bonifacii etiam ejusque Sociorum translationem a S. Hildulpho institutam fuisse, merito contendunt. Orta est hæc opinio discrepantia ex eo, quod aliis S. Hildulphus Miloni, aliis autem Numeriano, Trevirensis episcopi, successisse sit visus. Cum his facit tum auctor seu interpolator Vitæ S. Hildulphi tom. III Jul. pag. 228 editæ, tum auctor libelli de Sancti successoribus in Vosago, sive unus idemque, sive diversus. Ille enim S. Hildulphum anno 707 ad Superos abiisse; hic vero, ab anno 705 narrationem suam exorsus, mox cap. 2 Regimbertum in Medianensis cænobii regimine proxime S. Hildulphi successisse, affirmat: licet citatus Vitæ S. Hildulphi interpolator, in Trevirensium antistitem Chronologia parum versatus, S. Hildulphum Milonis, Trevirensis episcopi, successorem etiam faciat. At vero Hildulphum, non Miloni, sed Numeriano successisse, jam pridem advertit Henschenius lib. iv de tribus Dagobertis cap. 3, quem plures deinde recentiores secuti sunt. Ceterum, posito, S. Hildulphum ex hac vita migrasse anno 707, facile est ex ejusdem interpolatoris mente annum translaturum a S. Hildulpho in S. Joannis Euangelistæ ecclesiam S. Bonifacii et Sociorum ejus reliquiarum definire: cum enim simul affirmet, obiisse S. Hildulphum anno quadragesimo a gloriosa domini pontificis Maximini translatione, anno 667 id ex ejus mente contigisse, manifestum eadit: Calmetus vero tom. I Historiæ Lotharingicæ pag. 445 ad annum 670 referri ait. Denique in Vita S. Agritii hæc translatio facta dicitur 4 Kal. Junii, ut legitur tom. I Januarii pag. 775, quo die notatur etiam in tribus postremis Trevirensibus Calendaris ab Honthemo editis.

6 Quæret hic fortassis nonnemo, fuerint hæc S. Bonifacii Sociorumque prima omnium translatio? Ita quidem e verbis auctoris libelli de Successoribus S. Hildulphi in Vosago, num. 4 adductis, consequi videtur. His enim innui videtur, S. Bonifacium et Socios e vilibus, quibus mox a martyrio suo mandati a Christianis fuerant, bustis erutos, in S. Maximini fuisse a S. Hildulpho translatos: at cum idem fortassis auctor in Vita S. Hildulphi cap. 3 his tantummodo verbis: In quo (constructo ab Hildulpho oratorio) pariter imposita sunt trecentorum Martyrum Thebææ legionis corpora, eandem translationem describat, nec loci, unde proxime Sanctorum corpora levata fuerant, mentionem faciat, ita fortassis verba, num. 4 adducta, intelligenda sunt, ut locum quidem, in quo primum fuere recondito, at non illum, unde tunc recens eruta fuere, designare voluerit. Accedit, teste Honthemo tom. I Hist. Trev. pag. 222, in Trevirensi S. Maximini monasterio S. Hildulphi Vitam Ms. servari, in qua S. Hildulphus ex sacello ignobili ad pontem Trevirensium S. Bonifacii et Sociorum corpora ad S. Maximini cænobium transtulisse, perhibetur; quod, si verum est, præter memoratam, translationem insuper aliam aliquando institutam fuisse, necesse est: quamquam dubitari

præfecto sæculo vii trans-
tulit.

E

F

forte ex sa-
cello quodam,
quo jam ante
translatæ
fuerant,

A dubitari merito queat, sitne id recentius additamentum, quod S. Hildulphi Vitæ aliquis dicti cenobii abunius adjecerit; tum quod sacelli illius in Medianensi codice, cum Epternacensi et Paderbornensi collato, nulla mentio fiat; tum quod ad calcem capituli 5 in ipso Epternacensi et Paderbornensi quædam adjecta legantur, quæ desiderantur in Medianensi, et ad Trevirense S. Maximini monasterium potissimum spectant: ut adeo, primus S. Hildulphus S. Bonifacii et Sociorum corpora transtulerit, necne, versetur in dubio.

sub initium
vero sæculi
in Mediano
monasterio
intulit,

7 Utut sese res habeat, non diu S. Bonifacii sacræ exuvie Treviris in crypta Maximiniana quiescere; anno enim 705 Treviris Medianum monasterium (in Vosago situm, ab Oriente habens Senoniense monasterium, a Meridie Juncturas, ab Occidente Styvgium, a Septentrione Bodonis monasterium, et inde Medianum a conditore suo S. Hildulpho nuncupatum) fuere translata. Penultimo, inquit libelli de S. Hildulphi Successoribus auctor, domni abbatis Leuthaldi anno, ab Incarnatione vero Domini nostri Jesu Christi septingentesimo tertio venerabile corpus S. Bonifacii martyris, ablatum Trevirorum populo, Divinitatis ope illatum est Mediano monasterio: die nimirum 22 Septembris, ut ex dictis num. 4, habetur. Quo auctore translatio ista contigit, hoc quidem loco citatus paulo ante scriptor non edicit: at cap. 9 a quibusdam devotis Deo viris id factum scribit. Ilam Broverus ad annum 768 num. 192 S. Hildulpho adscribi ait. In hac item, inquit ille, operum molitione, congruit, Thebææ cohortis ducem Bonifacium existimare, translatum esse Treviris in montana Vosegi, quandoquidem ejus translationis celebratur auctor Hildulfus, qui Medianis eum sedibus intulit. Quod sane verosimilimum est; cum, relicta Trevirensi cathedra, Medianum condiderit S. Hildulphus, eoque in vivis adhuc superstitis, S. Bonifacii reliquiæ ad Medianum monasterium allatae fuerint.

non tamen
furto ablatas:

B At quam verosimile est, id S. Hildulphi potissimum opera actum esse, tam parum mihi probabile est, S. Bonifacii reliquiis Trevirensibus furim fuisse ablatas, quod cap. 1 et 9 memorati sæpius libelli auctor scribit. Fuere equidem olim simplicioris ingenii homines, qui hujusmodi reliquiarum sacrarum furta et pia et licita crederent: quod quidem de S. Hildulpho suspicari non ausim. Adeone exigua apud monachos S. Maximini, S. Hildulphus, Trevirensis præsul, auctoritate et gratia valuit, ut vel partem corporis S. Bonifacii (neque enim totum illius corpus Mediani unquam fuit) ab illis impetrare nequiverit? Atqui S. Hildulphus novis monasterium suam substructionibus excoluisse, et insigniter sibi benevolam fuisse, ipsi S. Maximini cenobitæ salentur apud Zyllesium in Defensione ejusdem abbatis pag. 78. Quidni igitur is, seu Treviris abiens, seu Mediani jam commorans, ornandis, quæ considerat, locis sacris, S. Bonifacii reliquiis a S. Maximini ascetis impetravit, ut furto auferri debuerint? Rectius igitur, si forte rei gestæ tempus excipias, legitur in Chronico S. Maximini apud Honthemium Hist. Trev. pag. 1002: Sub hoc abbate (S. Weonado, Trevirensi dein archiepiscopo) videtur, seu potius sub prædecessore, S. Hildulphus transtulisse corpus S. Maximini in ecclesiam nuper reparatam una cum trecentis Martyribus Thebææ legionis, sed corpus S. Bonifacii in Medianum cenobium in Vosago sub Tullensi parochia transtulit, relicti hic capite et aliquibus reliquiis; ubi et ipse S. Hildulphus sub regulari disciplina vixit, relicto episcopatu, uti in Passione Thebæorum et Trevirorum Martyrum patet.

cum vero obli-
tioni ibidem
datæ essent,

C 9 Eadem deinceps forte in Mediano monasterio S. Bonifacius, qua Treviris Tyrus usus est: illatis enim in S. Martini ædiculam, templo beatissimæ Virginis coherentem, ejus reliquiis, temporum perturbationibus, variisque ipsius monasterii vicissitudinibus, hominum memoriæ ita subtractus fuit, ut Adelberti abbatis tempore post medium sæculum decimum ignotæ prorsus fuerint Medianensibus ejus

reliquiæ; ut libelli de Successoribus S. Hildulphi in Vosago auctor scribit: cum tandem, divina optulante gratia, sub eodem abbate detectæ fuerunt. Qui vero id contigerit, ipsemet auctor ita explicat cap. 9: Hic ordo gestorum exposcit, ut, memor promissi, retexam inventionem sancti Bonifacii martyris. Diruto equidem templo beatæ Dei Genitricis ac perpetuæ Virginis Mariæ, simulque ædícula beati Martini, eidem cohærente, in qua jam dictum est (cap. 4) Martyrem tumulatum fuisse: necessario loca dudum orationis occupaverant parietinæ (parietum ruinæ) hominibus ac bestiis perviæ. Quam suarum reliquiarum negligentiam non ferens spiritus Martyris, qui mirabiliter honorabatur in calis: quadam nocte per visum in habitu militari, sicut est vultus dignitate venerabilis, cuidam juvenulo monacho, Tietfrido nuncupato, adstitit, ex indigenarum quidem mediocri sanguine procreato, sed, ut putabatur, bonæ actionis futuro, eumque suo taliter dignatus est alloquio.

AUCTORE
J. B.

10 Admodum ægre fero, quod parietinis premor, pedibus et sordibus hominum pecorumque atteror, conculcor ac inficior; quam ob rem quanto magis surgens maturato dicere abbati, ut, si propriæ vult consulere salutem, provideat quietem corpori meo. Quem frater ille hoc modo percunctatus est: Domine mi, quem te dicam et ubi habere vis sepulturam? Martyr ad hæc sic intulit: Scias, me Bonifacium nominari, gloriose legioni Thebeorum Martyrum numero et merito sociari; siquidem, divina concedente gratia, non impar gloriæ collegæ mei Mauriti, in calis servatur et mihi gloria, quos per omnia fecit pares labor et militia, exhortatio Socii titubantibus impensa, et in fide usque ad mortem perseverantia. Post nonnullos vero annos a corporibus commilitonum meorum furtim disgregatus, a quibusdam devotis Deo viris ad hunc locum sum delatus, atque in oratorin * beati Martini terræ commendatus; ubi usque in præsens latuerunt omnes artus mei, excepto capite, quod inter Collegarum meorum corpora prior retinuit locus. En tibi cunctarum reliquiarum mearum causam exposui. Tu nunc absque recastinatione pergens explica hoc ipsum abbati.

apparente
cuidam monacho

* oratorio

11 Nec mora; cum verbis subducitur monacho species Martyris; qui ubi expergefactus est, quia maluit revelationem istam fantasmati adscribere, quam ei aliquatenus fidem accommodare et super hoc Divinitatis misericordiam implorare, distulit sibi imperata perficere: sive pertimescens hypocrisis atque mendacior notari, seu invidiam contrahere suæ parvitati. Quapropter interato adventantis acerrima increpatione percussit Martyris. Cur, inquit, commotionis meæ acrimoniam minime perhorrescis? quid denuo ad te venire compellis? scias, te igitur luiturum pœnas contemptus et inobedienciæ, priusquam corruptibili careas luce. Hujusmodi vero minis postquam fratrem illum perterruit, omnem superioris visionis ordinem retexit et abbati intimare jussit: sed eo, ceu primitus, dissimulante, tertio gloriosus Martyr eum dignatus est adire, ejusque vecordiam nimia verborum acerbitate increpare, ac, recapitulato primæ ac secundæ revelationis oraculo, adjecit continuo: Animadverto duritiam tuæ infidelitatis non posse ad obedientiam flecti, nisi molliatur fomentis aliqujus signi. Quocirca, surrecturus ad nocturnales hymnos, adi tum altare, situm ad caput S. Hildulphi, supra quod mox inventurus cruciculam cum cambuca ipsius pontificis beati, totius ambiguitatis callum remove a latebris animi. Attamen quoniam tolerabilis tibi erit temporali supplicio subiacere, quam irrevocabili perpetuæ mancipare gehennæ, hujus neglectus ultionem noveris te subiturum in hac luce; satis enim superque penarum restat tuæ nimium carnali vitæ, quanto plus, si adjiciatur facinus tantum inobedienciæ?

santo Martyre,

F

12 Hac perterrefactus juvenis comminatione, expurgescitur et fidem jussionis exploraturus, facto signo nocturnarum vigiliarum, ecclesiam ingreditur,

rursus inventas, narrat,

AUCTORE
J. B.

tur, ubi cum prædicti signi evidentiam corporeo hausisset oculo, omni dubietate postposita, abbatem et fratres illuc advocavit adhuc in crepusculo matutino: quibus postquam ostendit præsens signum, cæteræ quoque revelationis patefecit textum. Inde una cum illis ad locum tumbæ Martyris properavit, et sicut per revelationem acceperat, eis designavit. Ubi fodientes, Mausoleum invenerunt decens, quod dum aperuere, fragrantiam suavissimi odoris nares præsentium persensere. In quo tandem juxta visionis fidem reperientes Martyris exuvias, in syndone munda involverunt eas, sicut recondentes in scrinio, Begonis cellæ invexere festinato; quia recondendi aptus locus non suppetebat eis in diruto monasterio. [Sed incuria successorum faciente, præfata cella sanctos artus permessa est retinere usque ad domnum abbatem Lambertum, qui anno ab Incarnatione Domini millesimo quadragesimo tertio, in sexta feria, quæ 2 Nonas Novembris habebatur, rexit.] Frater vero, qui toties visionis, tam claræ visioni assensum dare distulit, post aliquot annos præ domo infirmorum stans, repente accessu paralis adeo extabuit, ut, se invito, iter retrogradum ageret, donec per ipsius domus ostium intro corrueret, atque fractis cervicibus, expiraret.

auctor libelli
de Successoribus
S. Hildulphi:

B

15 Quamquam hæc apparitionis seu visionis, Tietfrido factæ, narratio sit ab auctore profecta a rei gestæ tempore, ut num. 15 Commentarii prævii ad Passionem S. Tyrsi et Sociorum dixi, haud multum remoto, et res domesticas, quantum apparet, describente; ipsaque, si substantiam spectes, probabilis videatur; sunt tamen quædam ejus adjuncta, quæ cultibus non æque probabilia videbuntur. Ac primo quidem S. Bonifacii corpus non videtur Trevirensibus clam fuisse subreptum ob dicta num. 8. Dein Beatorum modestiam minus sapere videntur verba illa, quibus dixisse Bonifacius fertur: Siquidem, divina concedente gratia, non impar gloriæ collegæ mei Mauriti, in cælis servatur et mihi gloria, quos per omnia fecit pares labor et militia, exhortatio Socii titubantibus impensa et in fide usque ad mortem perseverantia. Quo uterque sit in gloriæ gradu disputare, temeritatis esset; at malim credere, aliquid hic potius in S. Bonifacium scriptoris affectui tribuendum, quam talia Sanctum de se ipso prædicasse.

nimirum sub
Adelberto
abbate,

C

14 Adelbertum Mediano monasterio præfuisse, cum S. Bonifacii reliquiæ inventæ fuerunt, ex eodem auctore aperte colligitur: at quo id anno contigerit, non ita liquet. Mediani abbas constitutus est Adelbertus a Friderico, Lothariensi duce, ut idem auctor scribit cap. 7. Fridericus vero Lothariensem ducatum obtinuit anno 939, ante illum vero Bruno, Coloniensis antistes, anno 935, teste Flodoardo in Chronico: hujus vero nepos Fridericus fuit. Itaque neque ducem, neque ducis vices gerere Fridericus potuit ante annum 935 vel seq., neque de Mediano monasterio disponere, neque ejus bona a canonicis transferre ad monachos, ut Belhommeus ait in Notis ad citatum cap. 7 libelli de Successoribus S. Hildulphi in Vosago. Mabillonius tamen tom. III Annalium Benedictinorum lib. xxiv num. 48, Adelbertum ad Medianum monasterium a Friderico anno 942 evocatum, ait, et anno regiminis sui 14 SS. Hildulphi, Joannis et Benigni corpora transtulisse, quod lib. sequenti illigat anno 934. Ex Richerio colligitur facta (prædictorum Sanctorum translatio) anno 936, sed maturius, inquit Belhommeus, quam par sit credere, nimirum ob jam dicta de Friderico. Joannes Herculanius, inquit idem auctor, in libro de Antiquitatibus vallis Galilæe disertè asserit, eandem translationem peractam fuisse anno Domini 975: sed longius et tardius illam hic auctor videtur distrahare. Denique e Joanne Bajono consequi ait, illam anno 964 contigisse.

seu sæculo x
jam provento:

15 Mabillonius antiqui Lectionarii ecclesiæ Medianensis, sæculo xiv verosimiliter conscripti, fidem se-

cutus est. Richerius annum 14 Adelberti ab anno 942 D numerasse videtur. Joannes vero Herculanius ab anno 939, quo Lothariensem ducatum Fridericus accepit; atque adeo hi in annum 14 Adelberti conspirare videntur. Quænam vero ex his sententiis verum attingat, non facile dixerò: illud tamen mihi probabilis videri fateor, Adelbertum non ante annum 939, quo Fridericus primum Lothariensis dux constitutus est, Medianum monasterium instaurare ac moderari cœpisse, eo quod ea, quæ præstitisse tunc Fridericus dicitur, Lothariensem potius ducem, quam privatum comitem arguere videantur. Ita sub annum 896 Zuendeboldus, Lothariensis provinciæ ab Arnulfo imperatore præfectus, expulsis monachis canonicos substituerat, et comiti Hildulphi Medianum monasterium tradiderat, ut cap. 6 narratur. Nec igitur ante dictum annum SS. Hildulphi, Joannis et Benigni translatio, ab Adelberto facta, probabilis contigit. Ceterum, cum S. Bonifacii corporis inventionem proximè SS. Hildulphi, Joannis et Benigni translationi subjungat libelli sæpius citati auctor, sic exigente, ut ait, rerum gestarum ordine, consequens est, ut nec ante dictum annum 939 probabilis illa contigerit.

16 Augustius Virgini Matri templum Adelbertus meditabatur, quando S. Bonifacii corpus, eo, quo narravimus, modo inventum est: itaque S. Bonifacii exuvias in cella Begonis, dum templum perfereretur, reponi voluit: quæ vero hic memoratur Begonis cella, a Begone vironobili, nomen invenit, quam is in Vosago sitam, uti et Folcholdi rupem S. Hildulphi, fratribusque sub eo Deo famulantibus dedit: nunc vero S. Blasii appellatur. De Folcholdi vero rupe hæc Belhommeus annotavit: Pars autem illa Vosagi, quæ hic Folcholdi rupes appellatur, præter montem S. Blasio proximum et montem Belrouart seu Beaugard dictum, (in cuius summitate positum deinde fuit castrum, cuius sola nunc supersunt rudera) complectitur etiam interjectum his montibus spatium, in quo loca, VISIVALLUM et RUA dicta, jam tum exstabant, et postmodum oppidum Ravonense conditum fuit, in dicto videlicet loco, RUA. Quamquam autem Adelbertus S. Bonifacii exuvias in Begonis cella non deposuerit, nisi, ut, condito augustiori templo, in Medianum monasterium reportarentur, id tamen neque ab Adelberto, nec ab ejus successoribus aliquot executioni datum est ante annum 1045, ut docent verba num. 12, uncinis inclusa, verosimiliter interpolata, et Joannes a Bajona cap. 30. Hujus refectionis memoria in antiquo Mediani cænobii Martyrologio sic notatur: 2 Nonas Novemb. Revecio corporis gloriosi martyris Bonifacii de Begonis cella ad Medianum monasterium.

anno vero
1045 e Begonis
cella in Me-
dianum mo-
nasterium
reverta sunt.
E

E

19 Reliquum est, ut pauca de S. Bonifacii Sociorumque reliquiis adjiciam. Ac ut primo quidem de S. Bonifacio agam, ex num. 10, caput ejus Treviris in S. Maximini monasterio remansisse, habemus. Existetne etiamnum hic S. Bonifacii caput, incompertum mihi est: forte ex eorum cimeliorum numero fuit, quorum cognitionem barbarorum irruptiones, locique clades ex hominum memoria sustulit; quæque deinceps nunquam comparuere. Quod vero ad ejus Socios spectat, Scheckmannus fol. 34 verso, Sanctos enumerans, quorum in S. Maximini basilica reliquiæ requiescunt, de S. Bonifacio aliisque Thebæis Martyribus, una cum illo prope pontem Mosellæ occisis, ita universim scribit: In cripta inferiori requiescunt trecenti Martyres ex Thebæa legione, quorum princeps et dux dicitur Bonifacius, quos huc transtulit S. Hildulphus, archiepiscopus prædictus, et gloriosus tradidit Mausoleis. Anno 1107 e monasterio S. Maximini Martyrum Thebæorum, illic quiescentium, reliquias, ad cænobium Helmershusanum, inde ad Abdinghovanum, ac denique Paderbornam migrasse, diximus in Commentario prævio ad Passionem S. Tyrsi num. 135 et binis seqq. Item alias anno 1115 Brunsvicum num. 133. Consule etiam num. 162, 165 et 174 ejusdem Commentarii.

F

Sociorum
S. Bonifacii
reliquiæ va-
riis locis di-
spersæ sunt.